

Třídící znak						
2	2	4	1	1	5	6 0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
ze dne 27. prosince 2011

**k posuzování auditora banky, družstevní záložny, pojišťovny a zajišťovny
Českou národní bankou**

I. Účel úředního sdělení

Účelem tohoto úředního sdělení je sdělit přístup České národní banky k uplatňování pravomoci odmítnout auditora¹ u

- a) bank podle § 22 odst. 4 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“),
- b) spořitelních a úvěrních družstev (dále jen „družstevní záložna“) podle § 8b odst. 3 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních příjmů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o družstevních záložnách“),
- c) pojišťoven a zajišťoven podle § 82 odst. 3 a 4 zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojišťovnictví“),²

zejména k důvodům pro odmítnutí jimi vybraného auditora a dále k procesnímu postupu při odmítání auditora.

II. Důvody pro odmítnutí vybraného auditora

Právní rámec požadavků na osobu auditora

1. Cílem činnosti auditora banky podle § 22 odst. 1 zákona o bankách je nezávisle a kvalifikovaně ověřit plnění povinností banky, pokud jde o

- (a) řádné vedení účetnictví a sestavování účetní závěrky,
- (b) zavedení a udržování řídicího a kontrolního systému přiměřeně povaze, rozsahu a složitosti činností banky, a

¹ § 2 písm. e) zákona č. 93/2009 Sb., zákona o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.

² Podle § 82 odst. 2 zákona o pojišťovnictví platí povinnost oznámit vybraného auditora pro tuzemskou pojišťovnu, tuzemskou zajišťovnu, pojišťovnu, nebo zajišťovnu ze třetího státu, pokud na území ČR podniká prostřednictvím pobočky.

(c) uveřejňování údajů podle § 11a zákona o bankách.

Stejný cíl má činnost auditora i podle zákona o družstevních záložnách a zákona o pojišťovnictví, byť je rozsah ověřovací činnosti definován úžeji.³

2. Zákon o bankách neuvádí důvody, pro které by měla Česká národní banka odmítnout auditora, s výjimkou požadavku na neexistenci zvláštního vztahu (srov. § 22 odst. 5 zákona o bankách). Existence zvláštního vztahu je důvodem odmítnutí auditora i podle zákona o družstevních záložnách, který stanoví další dva důvody odmítnutí auditora, a to neschopnost auditora doložit, že v průběhu minimálně dvou účetních období ověřoval účetní závěrky bank, družstevních záložen nebo jiných finančních institucí, a dále, že mu nebylo oprávnění k poskytování auditorských služeb pozastaveno.

3. Podrobnější úpravu obsahuje pro pojišťovny a zajišťovny zákon o pojišťovnictví. Podle § 82 odst. 4 zákona o pojišťovnictví Česká národní banka odmítne auditora, pokud

(a) je nebo v posledních dvou letech byl personálně nebo majetkově propojen s pojišťovnou nebo zajišťovnou, ve které má provést audit, nebo z jiných důvodů neposkytuje záruku nezávislého výkonu činnosti auditora,

(b) zkušenosti auditora v oblasti účetnictví a auditu pojišťoven nebo zajišťoven nebo jeho dosavadní praxe nedávají jistotu řádného výkonu auditu v příslušené pojišťovně nebo zajišťovně,

(c) řádně a včas neupozornil v auditorských zprávách na závažné nedostatky v účetní závěrce nebo na nedodržování povinností vyplývajících z právních předpisů.

4. Pokud Česká národní banka odmítá auditora, vychází právě ze smyslu a účelu úpravy.⁴ Pokud by osoby provádějící auditorské a jiné ověřovací činnosti u banky nedisponovaly potřebnými odbornými znalostmi a zkušenostmi nebo by nebyly na bance nezávislé, pak by ověření nemohlo splnit svůj účel, tj. auditorské nebo jiné zprávy o ověření by stěžejí mohly upozornit Českou národní banku, případně veřejnost na možné problémy banky. To se týká obdobně družstevních záložen a tento cíl je patrný také z § 82 odst. 4 zákona o pojišťovnictví.

Shrnutí důvodů pro odmítnutí auditora

5. Konkrétní důvody, pro které může dojít k odmítnutí auditora, spatřuje Česká národní banka v porušení požadavků, které jsou stanoveny v zákonech upravujících finanční trh, a dále obecných požadavků na nezávislost a řádný výkon činnosti ze strany auditora.⁵

³ Podle zákona o družstevních záložnách se řídicí a kontrolní systém ověřuje jen jednou za 3 kalendářní roky, podle zákona o pojišťovnictví je třeba zajistit vybraným auditorem ověření účetní závěrky, nikoli ověření řídicího a kontrolního systému.

⁴ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 A 131/2001: „není-li v zákoně stanovena žádná jiná norma, kterou by byla určena hranice pro volnost kognice správních úřadů, je nutno meze jejich volného pohybu hledat toliko v účelu zákona.“

⁵ Zejména požadavků obsažených v zákoně o auditorech (§ 14, § 21 a § 45).

6. Důvody pro odmítnutí auditora jsou proto zejména:

- a) střet zájmů auditora, který by mohl omezit jeho nezávislost v úsudku, zejména, existence zvláštního vztahu⁶ auditora k auditované osobě, anebo existence personálního či majetkového propojení auditora a auditované osoby⁷, viz dále k nezávislosti auditora;
- b) nedostatečné zkušenosti a praxe auditora, klíčového auditorského partnera a osob významněji se podílejících na provádění auditorských činností.⁸ V případě družstevních záložen navíc nedoložení skutečnosti, že v průběhu minimálně dvou účetních období auditor ověřoval účetní závěrky družstevních záložen, bank nebo jiných finančních institucí,⁹ viz dále k dalším předpokladům auditora.
- c) závažné pochybení auditora v minulosti spočívající v tom, že auditor řádně a včas neupozornil v auditorských zprávách na závažné nedostatky v účetní závěrce nebo na nedodržování povinností vyplývajících z právních předpisů,¹⁰ v případě bank a družstevních záložen i v dalších skutečnostech, pokud nasvědčují, že účelu auditu nebude řádně dosaženo, viz dále k závažným pochybením auditora.

7. Česká národní banka posuzuje z uvedených hledisek nejenom auditora samého, ale v potřebném rozsahu také osoby, které se u auditora významnějším způsobem podílejí na poskytování auditorských služeb, tj. typicky osoby odpovědné za provedení auditorských¹¹ a dalších činností podle zákonů upravujících finanční trh, ať už jde o zaměstnance, nebo další osoby pracující pro auditora a podílející se na těchto činnostech. O významnější podíl nejde pro účely posouzení auditora u pracovníků administrativní podpory, pracovníků IT apod.

K nezávislosti auditora

8. Nezávislost auditora provádějícího ověřovací činnosti u finančních institucí, podléhajících dohledu České národní banky, nesmí být zpochybněna. K zajištění tohoto cíle směřují zákonné požadavky na vyloučení propojení, ať už personálního nebo majetkového, formulované v zákonech upravujících finanční trh a požadavky § 14 a § 45 zákona o auditorech.

9. Pokud jde o banky, povinné ověření nesmí být provedeno auditorem, který má zvláštní vztah k bance. Zvláštní vztah je dán například u auditora banky, resp. odpovědného partnera, který je členem statutárního orgánu banky, členem dozorčí rady banky, nebo osobou blízkou¹² k členům těchto orgánů banky, anebo osobou s kvalifikovanou účastí na bance.¹³ Podobně jako u bank je existence zvláštního vztahu důvodem pro vyloučení auditora i u družstevních záložen (§ 8b odst. 3 ve spojení s ust. § 8b odst. 4 zákona o družstevních

⁶ § 19 zákona o bankách, § 8b odst. 4 zákona o družstevních záložnách.

⁷ § 82 odst. 4 písm. a) zákona o pojišťovnictví, § 14 zákona o auditorech.

⁸ § 82 odst. 4 písm. b) zákona o pojišťovnictví, v ostatních případech to plyne z účelu úpravy.

⁹ § 8b odst. 3 zákona o družstevních záložnách.

¹⁰ § 82 odst. 4 písm. c) zákona o pojišťovnictví.

¹¹ Srov. § 2 písm. b) zákona o auditorech.

¹² § 116 občanského zákoníku.

¹³ Srov. § 17a odst. 3 zákona o bankách.

záložnách), nicméně pojem zvláštní vztah je v zákoně o družstevních záložnách vymezen odlišně.¹⁴

10. Zákon o pojišťovnictví ukládá České národní bance odmítnout auditora, který je nebo v posledních dvou letech byl personálně nebo majetkově propojen s auditovanou jednotkou, nebo jestliže z jiných důvodů neposkytuje záruku nezávislého výkonu činnosti auditora.

11. Vzhledem k tomu, že absence zvláštního vztahu, resp. personálního nebo majetkového propojení bez dalšího neznamená nezávislost, je nutné trvat na splnění dalších požadavků na nezávislost.¹⁵ Stěžejní je v tomto směru úprava v ust. § 14 a § 45 zákona o auditorech. Přitom se přihlíží též k nezávislosti u osob podílejících se u auditora významnějším způsobem na poskytování auditorských služeb.

12. Auditorské a další ověřovací činnosti nemůže provádět auditor se zvláštním vztahem k auditované bance, nebo družstevní záložně, resp. auditor, který je majetkově a personálně propojen s pojišťovnou, nebo zajišťovnou, jak uvedeno výše, a dále

- a) auditor, který se jinak (např. mimo definici zvláštního vztahu) podílí na rozhodování auditovaného subjektu (§ 14 odst. 1 zákona o auditorech), jde o účast na rozhodování bez ohledu, zda v pozici člena statutárního orgánu nebo jiné vedoucí pozici;
- b) auditor, případně osoba tvořící s auditorem síť,¹⁶ u které existují přímé, nebo nepřímé finanční, obchodní, pracovněprávní nebo jiné vztahy, včetně poskytování neauditorských služeb, k auditované jednotce, ze kterých lze usuzovat, že je ohrožena nezávislost auditora (§ 14 odst. 2 zákona o auditorech);

Příklad 1

Nevyhovující je auditor nebo s auditorem propojená osoba, pokud pro auditovaný subjekt poskytovali v posledních dvou letech služby spočívající ve výkonu interního auditu nebo jiné služby se vztahem k auditovaným činnostem (např. u implementace nebo spolupráce na systému banky pro přípravu a tvorbu výkazů pro Českou národní banku); případné čínské zdi nehrají roli.

Příklad 2

Nevyhovující je také osoba, která v posledních pěti letech působila po dobu alespoň jednoho roku jako člen statutárního orgánu nebo jako vyšší manažer auditovaného subjektu, a která má být u auditora odpovědná za provádění ověřovacích činností.¹⁷

- c) auditor, nebo u auditorské společnosti klíčový auditorský partner¹⁸, který nedodržel pravidla povinné rotace¹⁹. Tato pravidla nelze obcházet ani přestupem klíčového auditorského partnera k jinému auditorovi.

¹⁴ Srov. § 8b odst. 4 zákona o družstevních záložnách, podle něhož se za osoby, které mají k družstevní záložně zvláštní vztah, považují členové družstevní záložny a jejich orgánů, řídicí osoby záložny a osoby jim blízké.

¹⁵ Srov. též § 82 odst. 4 písm. a) zákona o pojišťovnictví: „Česká národní banka auditora odmítne pokud ... z jiných důvodů neposkytuje záruku nezávislého výkonu činnosti auditora.“

¹⁶ § 2 písm. i) zákona o auditorech.

¹⁷ Časový test pěti let vychází z obdobného požadavku na nezávislost nevykonného člena správní rady obsaženého v příloze č. II doporučení Komise 2005/162/ES, o úloze nevykonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společnosti kótovaných na burze.

¹⁸ Pokud jde o § 45 odst. 3 zákona o auditorech posuzuje se splnění podmínky pouze u klíčových auditorských partnerů odpovědných za provádění zakázky, nikoli již u dalších osob.

¹⁹ „Klíčový auditorský partner odpovědný za provádění povinného auditu subjektu veřejného zájmu musí být při provádění auditorské zakázky vystřídán nejpozději do 7 let od zahájení provádění povinného auditu a může

K dalším předpokladům auditora

13. Odpovědný auditor a další osoby podílející se u auditora významějším způsobem na poskytování auditorských služeb mají odpovídající zkušenosti s auditu bank, družstevních záložen nebo jiných finančních institucí (např. obchodníků s cennými papíry). Získání odpovídajících zkušeností je podmíněno nutností relevantního odborného vzdělání a znalostí. U pojišťoven a zajišťoven se vyžadují, vzhledem ke specifickým těchto institucí, znalosti v oblasti pojišťovnictví a pojistných rizik.

14. Česká národní banka u auditora posuzuje dostatečnost odborného zázemí auditora, resp. skupiny, do které auditor patří. V této souvislosti může být součástí odborného zázemí i odborná podpora poskytována mateřskou, partnerskou nebo jinak propojenou auditorskou společností.

15. Česká národní banka může posuzovat předpoklady auditora také na základě metodiky auditora, neboť z metodiky a postupů auditora lze usuzovat na jeho znalosti, zkušenosti a především schopnost provést ověření v potřebné kvalitě a rozsahu. V této souvislosti je předmětem zájmu České národní banky úplnost metodiky, se zvláštním důrazem na metodiku pro příslušnou posuzovanou oblast (banky, družstevní záložny, pojišťovny, zajišťovny), míra podrobnosti metodiky, kvalita a podrobnost příslušných uznávaných principů a postupů aplikovaných auditorem. Významným kritériem je také to, zda metodika vede k zajištění rekonstruovatelnosti postupu auditora.

K závažným pochybením auditora

16. Důvodem pro odmítnutí auditora mohou být závažná pochybení, ze kterých lze usuzovat, v kontextu dalších okolností (auditor nezjednal nápravu, za provádění činností má být odpovědný partner, kterému bylo v nedávné minulosti uloženo kárné opatření aj.), že činnost auditora nebude vykonávána v odpovídající kvalitě. Obdobně jako závažné pochybení může Česká národní banka posoudit také méně závažná, ale opakovaná pochybení auditora.

17. Důvodem pro odmítnutí je například skutečnost, že auditor neplnil povinnosti podle zákona o auditorech: § 20 (náležitosti auditorské zprávy, např. chybějící popis skutečností s dopadem na trvání účetní jednotky), § 21 odst. 3 a 6 (informační povinnost a povinnost součinnosti vůči České národní bance), auditorovi bylo uloženo kárné opatření za závažné zaviněné porušení povinnosti stanovené zákonem o auditorech, nebo z výsledku kontroly auditora plynou závažná pochybení auditora.

18. Podpůrně lze i v dalších sektorech odkázat na úpravu v zákoně o pojišťovnictví, podle které Česká národní banka odmítne auditora, který řádně a včas neupozornil na závažné nedostatky v účetní závěrce nebo na nedodržování povinností pojišťovnou nebo zajišťovnou.

---

opět provádět auditorskou činnost v tomto subjektu veřejného zájmu nejdříve po uplynutí 2 let.“ (§ 45 odst. 3 zákona o auditorech).

III. Postup při oznamování auditora a uplatňování pravomoci Českou národní bankou

1. Banka, družstevní záložna, pojišťovna nebo zajišťovna jsou povinny oznámit vybraného auditora České národní bance, která je oprávněna do 30 dnů po obdržení tohoto oznámení auditora odmítnout. U družstevních záložen navíc platí, že pokud Česká národní banka neodmítne auditora ve stanovené lhůtě, uplatní se výslovná fikce schválení auditora. Pro úplnost se uvádí, že k dodržení lhůty 30 dnů pro odmítnutí postačí, pokud Česká národní banka předá stejnopis písemného vyhotovení rozhodnutí o odmítnutí k doručení [§ 71 odst. 2 písm. a) správního řádu]. Rozhodnutí se právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku doručuje do datové schránky.²⁰

2. Česká národní banka odmítá auditora, který nesplňuje předpoklady, ve správním řízení, jehož účastníkem je oznamující finanční instituce a vybraný auditor. Správní řízení zahajuje z moci úřední podle § 46 správního řádu. V oznámení o zahájení řízení poučí finanční instituci o možnosti seznámit se s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim před vydáním rozhodnutí. Vzhledem ke krátké lhůtě pro odmítnutí Česká národní banka lhůtu pro seznámení se s obsahem spisu a pro podání vyjádření neprodlužuje. V rozhodnutí o odmítnutí auditora se obvykle vylučuje odkladný účinek rozkladu.²¹

3. V případě odmítnutí auditora jsou banka, družstevní záložna, pojišťovna nebo zajišťovna povinny oznámit České národní bance nově vybraného auditora. Česká národní banka může oznámeného auditora odmítnout opakovaně. Jiný přístup, tj. že lze odmítnout jen auditora oznámeného jako prvního, neodpovídá textu ani účelu zákona a snadno by vedl k situaci, kdy by ověřování prováděl auditor, který není nezávislý, nebo který by z důvodů odborných (nedostatku znalostí a zkušeností), nemohl ověřování v potřebném rozsahu a kvalitě provést.

4. V oznámení lze předložit České národní bance auditora vybraného statutárním orgánem banky, družstevní záložny, pojišťovny nebo zajišťovny na základě doporučení výboru pro audit, pokud je zřízen, tj. auditora navrhovaného ke schválení valné hromadě, resp. členské schůzi, nikoli nutně auditora valnou hromadou, resp. členskou schůzí schváleného.²² Nadto je možné s Českou národní bankou neformálně konzultovat záměr vybrat určitého auditora, a to ještě před jeho oznámením České národní bance.

5. Při posuzování auditora Česká národní banka může vycházet zejména z těchto skutečností:

- a) výsledky kontroly České národní banky u oznamující banky, družstevní záložny, pojišťovny, zajišťovny, nebo jiné finanční instituce a další informace a dokumenty získané Českou národní bankou v rámci výkonu dohledu a jejich porovnání se zprávami auditora,

²⁰ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ V případě bank platí vyloučení odkladného účinku bez dalšího podle § 41 zákona o bankách. V případě ostatních finančních institucí bude zpravidla na místě vyloučení odkladného účinku ve smyslu § 85 odst. 2 písm. a) správního řádu.

²² Shodně odpověď na dotaz č. 8 k zákonu o auditorech, uveřejněná dne 12. 11. 2009 na internetových stránkách České národní banky nebo Pihera, V., Smutný, A., Sýkora, P. *Zákon o bankách, komentář*. C.H.Beck, Praha, 2011. s. 209. Pro pojišťovny zaujala Česká národní banka stejný závěr v odpovědi k oznamování auditora pojišťovny – pojem „vybraný auditor“ ze dne 3. 2. 2010, k dispozici na internetových stránkách České národní banky.

- b) dokumenty předložené oznamující bankou, družstevní záložnou, pojišťovnou, zajišťovnou nebo auditorem,
- c) výsledky jednání s auditorem, na kterém auditor prezentuje své postupy a metodiku,
- d) zkušenosti České národní banky s auditorem, tedy zda poskytoval České národní bance zákonem vyžadovanou součinnost (§ 21 odst. 6 zákona o auditorech) a zda řádně plnil informační povinnost (§ 21 odst. 3 zákona o auditorech),
- e) výsledky kontroly kvality u auditora [§ 24 a § 31 odst. 2 písm. i) zákona o auditorech],
- f) rozhodnutí o uložení kárného opatření (§ 26 zákona o auditorech),
- g) návrh statutárního orgánu na určení auditora je v rozporu s doporučením výboru pro audit (nebude-li odchýlení od doporučení dostatečně zdůvodněno).

6. V oblasti pojišťovnictví jsou údaje, které by měly být oznamovány České národní bance, uvedeny v ust. § 82 odst. 8 zákona o pojišťovnictví.

7. Zákon o bankách a ani zákon o družstevních záložnách požadavky na oznámení na rozdíl od zákona o pojišťovnictví neupravují, nicméně vzhledem k tomu, že kritéria pro odmítnutí jsou ve všech případech obdobná, Česká národní banka očekává oznámení výběru, které bude obsahovat:

- a) obchodní firmu, identifikační číslo osob a adresu sídla oznamovatele, popřípadě též jinou adresu pro doručování,
- b) jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození nebo obchodní firmu, sídlo a identifikační číslo auditora,
- c) informaci o době a obsahu dosavadní činnosti auditora v oblasti účetnictví bank, družstevních záložen, případně jiných finančních institucí, tak aby bylo možné posoudit adekvátnost působení a zkušeností,
- d) popis činností doposud vykonávaných v oblasti auditu bank, družstevních záložen, nebo jiných finančních institucí,
- e) údaje podle písmene b) až d) uvedené u osoby odpovědné u auditorské společnosti za provádění ověřovacích činností (§ 22 odst. 1 zákona o bankách, resp. § 8b odst. 1 zákona o družstevních záložnách),
- f) kárná opatření přijatá Komorou auditorů České republiky, nebo jinou obdobnou institucí v zahraničí vůči auditorovi, nebo osobě odpovědné u auditorské společnosti za provádění činností podle § 22 odst. 1 zákona o bankách, resp. § 8b odst. 1 zákona o družstevních záložnách,
- g) prohlášení o tom, že auditor nemá k bance či družstevní záložně zvláštní vztah,
- h) prohlášení o tom, že auditor není vůči bance či družstevní záložně ve střetu zájmů, a případně uvedení skutečností, ze kterých lze usuzovat na střet zájmů a důvody, proč přesto nenastává,
- i) sdělení, zda je vybraný auditor, resp. auditor předkládaný ke schválení valné hromadě v souladu s doporučením výboru pro audit a v případě, že nikoli, uvedení relevantních důvodů pro takové odchýlení od doporučení výboru pro audit.

IV. Závěrečné ustanovení

Podle tohoto úředního sdělení se postupuje ode dne 1. ledna 2012. Dnem 31. prosince 2011 se zrušuje úřední sdělení České národní banky č. 6/2003 Věst. ČNB ze dne 19. března 2003, k ustanovení § 22 odst. 3 zákona č. 21/1992 Sb., ve znění zákona č. 126/2002 Sb.

Viceguvernér
prof. PhDr. Ing. Vladimír Tomšík, Ph.D. v. r.

Sekce regulace a mezinárodní spolupráce na finančním trhu
Odpovědný zaměstnanec:
Mgr. Ing. Tyraj, tel. 224 413 899